

Кузги Буғдойни Тажриба Вариантлари Бўйича Экилган Навларда Дон Ҳосилдорлик Кўрсаткичлари

Турсунов Хайрулло Одилжонович

Доцент, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти

Мадумарова Гулазим Кобуловна

Магистир, Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти

Аннотация: Кузги юмшоқ буғдойнинг Хориждан келтирилган ва ўзимизда яратилган буғдой навларини етиштириш агротехнологияси элементини ишлаб чиқиш. Тажрибада экилган навларнинг ҳосилдорлик кўрсаткичларини навларнинг биологик хусусиятларига боғлиқлигини ўрганишдан иборат.

Кейинги йилларда Республикада озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида кузги бошокли дон экинларининг янги навларини яратиш, уларнинг уруғчилигини ташкил этиш ва етиштириш агротехнологиясини ишлаб чиқиш бўйича кенг қамровли илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

Дала тажрибаси Андижонда қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институтининг тажриба участкасида 2021-2022 йилларда казги юмшоқ буғдойнинг маҳаллий ва хориждан келтирилган навларини ҳосилдорлик кўрсаткичларини ҳисобга олишга эришилди. Дала тажрибаларимиз 8 вариантда 3 қайтариқда экиб ўрганилди.

Тажриба майдонидаги ўсимликларда олиб борилган фенологик кузатув, ҳисобга олиш ишлари Ўзбекистон пахтачилик ИТИ, Ўзбекистон ўсимликшунослик ИТИ томонидан ишлаб чиқилган услубий қўлланмалар асосида ўтказилди.

Тажриба майдонида ўтказилган кузги буғдойни парваришлаш агротехникаси институтда кузги буғдойни парваришлаш бўйича қабул қилинган Ғалла етиштириш агротехникаси асосида олиб борилди.

3.4.1-жадвал

Кузги буғдой навларининг дон ҳосилдорлигига

№	Нав номи	Қайтариқлар бўйича ҳосилдорлик, ц/га				Ўртача ҳосилдорлик, ц/га
		1	2	3	4	
1	ASR	85,6	87,2	84,9	86,3	86
2	CHILLAKI	74,6	76,2	73,9	75,3	75,0
3	GURT	62,1	59,4	58,9	61,0	60,4
4	ZVEZDA	65,6	62,8	60,9	64,2	63,4
5	ALEKSEEVICH	63,9	64,8	63,4	60,9	63,8
6	ANDIJON-4	73,8	75,5	72,9	74,9	74,2
7	ANTONINYA	60,7	57,9	55,9	58,5	58,2
8	BEZOSTAYA-100	58,6	60,6	57,9	60,2	59,7
HCP (0,5) = 0,32						
HCP % = 0,43						

Келтирилган 3.4.1-жадвал маълумотларига кўра 2021-2022 йиллар давомида ўтказилган тажрибада маҳаллий навида дон ҳосилдорлик кўрсаткичлари ASR 86 ц/га, CHILLAKI 75, ц/га, ANDIJON-4 74,2 ц/га ни ташкил этиб бошқа нақвларга нисбатан юқори ҳосилдорликка эришилди.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга курашимиз. Тошкент, Ўзбекистон нашриёти, 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, Ўзбекистон нашриёти, 2016.
3. Эгамов, У. Набиев.”Кузги буғдойни ҳосилдорлик ва дон сифати юқори навларини яратишда олиб борилаётган селекция жараёнлари натижалари”. “Бошоқли дон ва мойли экинлар селекцияси, уруғчилиги ҳамда уларни етиштириш агротехикасини ривожлантириш истикболлари”Халқаро илмий-амалий конференция мақолалар тўплами. Андижон-2011й. 21-24 бет.
4. Абдукаримов Д.Дала экинлари хусусий селекцияси. -Тошкент. 2007.
5. Абдуазимов А., Жононов Б. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, сақлаш ва дастлабки қайта ишлашнинг қишлоқ хўжалиги, экология ва табиий ресурслардан самарали фойдаланишни ривожлантиришдаги ўрни. Республика илмий анжумани мақолалар тўплами.-Қарши. 2017.-Б. 120-122.
6. Сиддиқов Р. Дон сифати нисбатан боглик. //Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги журнали, 2005. №12.-Б. 33-34.
7. Сиддиқов.Р, Эгамов.И, Юсупов.Н “Бошоқли дон экинлари селекциясининг асосий йўналишлари” Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик журнали